

**OSNOVNA ŠOLA Ivana Cankarja Ljutomer
Podružnica Cvetka Golarja**

**Inovacijski projekt: TO ZMOREM TUDI JAZ –
ŽIVETI TRAJNOSTNO**

Vodja projekta: Vida Klun, svetnica

Člani: Alenka Tancoš, mentorica
Mateja Štefanec, mentorica
Marjetka Vidovič, mentorica
Maja Rajh, mentorica
Marina Gracin, svetovalka
Srečko Štuhec, svetovalec
Metka Sobočan Sarjaš, mentorica
Robi Stajnko
Brigita Čeh
Natalija Šparakl, svetovalka
Nelica Petek, mentorica

Konzulentka: Sonja Dobravc, Zavod RS za šolstvo
Ljubljana, OE Celje

Ravnateljica: Darja Kosič Auer

- ⊙ Ni nam vseeno, kako ravnamo z Zemljo, ki je naš dom. Zato je čas, da pričnemo razmišljati, kako bivamo, kako želimo bivati in kakšno zapuščino želimo zapustiti prihodnjim rodovom.
- ⊙ Odločiti se moramo, ali se želimo odzivati na izzive sodobnega sveta ali želimo ostati le nemi opazovalci.

Če se želimo odzvati na izzive, **moramo začeti iskati nove poti in oblikovati nova znanja in veščine, razvijati kritično in ekosistemsko mišljenje, spreminjati utrjene vzorce vedenja in razviti sistem stališč in vrednot ter življenjskih navad, ki sprožijo spremembe v našem vedenju.**

Problemsko stanje

Z izvajanjem projekta se šola odziva na družbene spremembe v okolju in hkrati opozarja na neenakopravno obravnavo in položaj učencev s posebnimi potrebami, njihovo vključevanje v izobraževanje, usposabljanje in zaposlovanje ter njihovo socialno vključenost v okolje.

Strateška razvojna strategija Slovenije ima cilj ustvariti pogoje za celovit razvoj zmožnosti vseh ljudi, tudi prikrajšanih skupin, torej tudi učencev s posebnimi potrebami, kar pa se v praksi prepočasi uresničuje.

Šola in društvo RAST si zato skupaj s širšo družbeno skupnostjo prizadevata za ustanovitev delovnega centra, v katerega bi se po končanem izobraževanju vključevali učenci s posebnimi potrebami.

Na področju vzgoje in izobraževanja nastajajo nove prakse, ki imajo pomembno vlogo pri oblikovanju spodbudnega učnega okolja.

Ena izmed oblik posodabljanja šolske prakse predstavljajo inovacijski projekti, ki jih šole izvajamo v partnerskem odnosu z ZAVODOM RS ZA ŠOLSTVO.

IP: TO ZMOREM TUDI JAZ – ŽIVETI TRAJNOSTNO pomeni nadgradnjo projekta UDEJANJANJE NAČEL VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA – PODALJŠANJE IZOBRAŽEVANJA ZA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI.

Teoretična osvetlitev problema

- V vzgoji in izobraževanju se uveljavlja **HOLISTIČNA strategija in sinergija vrednot**, ki človeka razume kot celostno bitje, poudarja vseživljenjsko učenje in izobraževanje ter predstavlja korekturo trenutnemu sistemu izobraževanja.
- Poudarja **notranjo motivacijo**, ki je usmerjena na pot za dosego cilja in v reševanju problemov vidi izziv.
- **Naloga šole je, da pretvori zunanjo motivacijo v notranjo motivacijo.** Takšna preobrazba pa zahteva učljivost posebne vrste, ki ni zgolj kognitivne narave.

Teoretična osvetlitev problema

- Gardner (1983) govori, da obstaja **spekter multiplih inteligentnosti**, vključujoč sedam glavnih. Le-te vključujejo vodenje, sposobnost negovanja medsebojnih odnosov in prijateljstva, sposobnost reševanja konfliktov ter socialne analize (t.j. kompetence).
- **Vseživljenjsko učenje in izobraževanje je kontinuiran proces evalvacije izkušenj, spretnosti ter spoznanj iz neposrednih izkušenj.**
- Da učenje učinkovitejše, je potrebno, da se med seboj **prepletajo različni izobraževalni kanali: formalni, neformalni in izkustveni**

Teoretična osvetlitev problema

- ⊕ **Medpredmetno povezovanje** je eden od pomembnih pogledov na sodoben pristop k učenju in pomeni po poglobljeno in sistematično načrtovanje skupnih ciljev učenja, povezovanja znanj, vsebin, procesov in spretnosti.
- ⊕ **Pomembna didaktična komponenta celostnega pristopa je sodelovalno učenje**, kjer interakcija med učenci omogoča boljši uspeh na kognitivnem in socialno – čustvenem področju.
- ⊕ **Koncept vseživljenjskega odprtega učenja** daje šolam možnost vključevanja TR v šolski kurikulum in je usmerjeno v okolje kot naravni, družbeni in kulturni prostor.

Cilji projekta:

- Vključitev vsebin trajnostnega razvoja v učni načrt in LDN (v obvezni program, specialno pedagoške dejavnosti, razširjen program in v izven šolske dejavnosti).
- Spodbujanje učencev, učiteljev, staršev in širše skupnosti za razvoj kompetenc za TR.
- Ustanovitev društva RAST, ki deluje v javnem interesu in je namenjeno izboljšanju socialnega položaja, lažšanju psihosocialnih stisk in težav ter ustvarjanju možnosti za čim bolj kakovostno in samostojno življenje oseb s posebnimi potrebami.
- Skrb za šolski EKO vrt, ki učencem predstavlja učilnico na prostem, kjer učenci pridobivajo vseživljenjska znanja in se usposablajo živeti trajnostno (samooskrbno).

Raziskovalno vprašanje:

Kako za učence s posebnimi potrebami razviti model odprtega vseživljenjskega učnega okolja, s katerim bomo razvijali:

- vseživljenjsko,
- izkustveno učenje in
- znanje ter
- s tem razvoj kompetenc trajnostnega razvoja?

Opis aktivnosti

- Učitelji so pregledali UN in jih dopolnili s ključnimi področji trajnostnega razvoja (okoljsko, socialno, kulturno, etično in gospodarsko).
- **Medpredmetno** so povezovali cilje, vsebine, dejavnosti, predmete, znanja...
- Z vključevanjem socialnega in čustvenega opismenjevanja smo **spodbujali razvoj socialnih kompetenc.**

Opis aktivnosti

- Učitelji so pri delu **uporabljali inovativne strategije poučevanja** (projektno delo, problemski pouk, terensko delo, delo v učni kuhinji, na vrtu, izdelali plakat, pripravili referat idr).
- **Z aktivnimi oblikami in metodami dela** so pri učencih razvijali funkcionalna znanja ,kritično in ekosistemsko mišljenje in tako vplivali na oblikovanje pozitivnih stališč, vrednot in življenjskih navad.
- **Znanje so učenci pridobivali v različnih življenjskih situacijah.**

Opis aktivnosti

- Učenje je postalo vse bolj individualen proces, ki zahteva lasten napor in trud posameznika. Učenec se uči z lastno aktivnostjo, odkrivanjem, poskušanjem, izkušnjo, ki mu zagotavlja v vseh fazah učenja aktivno vlogo, večjo motivacijo in trajnejše znanje.
- Vzgojno – izobraževalno je prilagojeno učencem s posebnimi potrebami, kjer je pri načrtovanju pouka potrebno izhajati otrokovih potreb, otrokovih posebnih potreb, sposobnosti, močnih področij in interesov. Vsak učenec ima svoj individualiziran program, svoj osebni kurikulum.

Opis aktivnosti

- V življenje in delo šole se vključujejo starši in člani širše družbene skupnosti, ki si skupaj s člani društva RAST prizadevajo za ustanovitev delovnega centra za osebe s posebnimi potrebami, kamor bi se po končanem izobraževanju lahko vključevali učenci šole in širšega okolja.

Obdelava podatkov

- Uporabili smo metodo **akcijskega raziskovanja**.
- **Tehnike in pripomočki:** spin analiza, opazovanje, razgovor, dnevnik, anketni vprašalnik, poročilo, priprava, izdelava plakata, terensko delo, avdio in video posnetki, dokumentacija, dnevnik, refleksija, evalvacija.
- **Metoda obdelave podatkov:** kvalitativna analiza.

Ugotovitve in spoznanja

- IP izvajamo kot nadgradnjo šolskega modela vseživljenjskega odprtega učnega okolja, ki predstavlja sodobnejšo obliko poučevanja in učenja, ki jo uresničujemo z implementacijo ciljev, vsebin in dejavnosti TR v šolski kurukul z medpredmetnim povezovanjem in vseživljenjskim učenjem.
- Medpredmetne povezave vključujejo sorodne pojme, vsebine, znanja, aktivnosti in procesna znanja, kar učencem omogoča prenos miselnih strategij, ki jih lahko uporabljajo za reševanje problemov pri različnih predmetih in situacijah.

UGOTOVITVE IN SPOZNANJA

Skozi proces izkustvenega učenja so učenci gradili spretnosti, spoznanja in znanja iz neposrednih izkušenj, samo izkustveno učenje pa je pri učencih spodbudilo spremembe v osebnih sodbah, čustvih, spoznanjih, spretnostih, ki so značilne posameznika in njegovo življenje.

Kot pomembna didaktična komponenta se uveljavlja **sodelovalno učenje**, ki vključuje etiko sooblikovanja, sodelovanja, pridruženosti in soodvisnosti.

Sodelovalno učenje je pomembno vplivalo na kvaliteto medsebojnih odnosov med učenci in učenci in učitelji. Delo v skupini je zabavnejše, vsak po svojih sposobnostih, znanju in interesih prispeva k celoti opravljenega dela.

UGOTOVITVE IN SPOZNANJA

- Učenci so se naučili bolje organizirati, razvili soodgovornost za dobro opravljeno delo. Postali so bolj komunikativni in samozavestni. Sledili so ciljem skupine in tudi osebnim ciljem in tako razvijali odgovorno vedenje.
- Posebej so jih **pritegnile praktične dejavnosti**. Izdelali so hotel za žuželke, koše za smeti, nabrali so zelišča in pripravili namaz, zapisali recept, konzervirali zelenjavo, pripravili ozimnico idr.
- **Šolski permakulturni vrt je postal učilnica na prostem**. Ob šoli so nastale številne gredice, žuželjčki hotel, nastaja sadovnjak, saj so učenci skupaj s člani društva RAST in sadjarjem posadili sadno drevje in jagodičevje.

UGOTOVITVE IN SPOZNANJA

•Učenci zadovoljno pripovedujejo, kako v domačem okolju nastane greda, kjer posadijo jagode, posejejo solato, uredijo zeliščno gredo, pripravijo zajtrk, poučijo starše o ločenem zbiranju odpadkov, varčevanju z vodo in električno energijo... Učenje je postalo zanimivo in zabavno, znanje uporabnejše. Povečala se je odgovornost in motivacija.

Povečalo se je samostojno delo učencev, učitelj je organizator učenja.

Učenec ima v vseh fazah učenja aktivno vlogo. Tako pridobljeno znanje je trajnejše, vložen napor odtehta zadovoljstvo, ki se oblikuje ob kooperativnem delu skupine.

UGOTOVITVE IN SPOZNANJA

- **Tudi avtonomija učitelja se je povečala..** Učitelj soustvarja novo filozofijo poučevanja, ki zahteva dobro poznavanje samega predmeta, timsko delo učiteljev, usklajevanje in razvija lastno ustvarjalnost.
- **Šola je tako postala bolj odprta, “koristna in uporabna”.** V njej učenci pridobivajo funkcionalna, vse življenjska znanja, ki jih bodo uporabili kasneje v življenju.
- V projekt se vključujejo starši, učitelji, strokovni in drugi delavci šole ter širša družbena skupnost **kar krepi medgeneracijsko sodelovanje in vizijo inkluzije.**

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- **IP sledi principom sodobne šole, ki vzgaja in izobražuje za TR.** Učenci pridobivajo nova funkcionalna, vseživljenjska znanja, ki jih bodo potrebovali v prihodnosti.
- **V življenje in delo šole se vključujejo tudi starši,** ki se izobražujejo za TR. Sodelovanje staršev se je še povečalo in razširilo, saj se vključujejo cele družine.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- **V življenje in delo šole se vključujejo tudi člani širše družbene skupnosti, ki se udeležujejo izobraževanj, delavnic, prostovoljnega dela in se tako usposablajo za trajnostni ravnanje in vedenje. Z vključevanjem članov širše družbene skupnosti v življenje in delo šola razvijamo vizijo inkluzije in medgeneracijsko sodelovanje.**
- **Člani društva RAST si prizadevajo ustanoviti zaposlitveni center, v katerega bi se vključevali učenci s posebnimi potrebami in se tako zaposlovali v domačem okolju. Zaposlitveni center se bo predvidoma ustanovil do konca leta.**

Širjenje novosti

IP predstavlja model dela vključevanja trajnostnega razvoja v šolski kurikulum. Usmerjeno je v okolje kot naravni, družbeni, socialni, gospodarski in kulturni prostor in ga je mogoče (tudi ob določenih prilagoditvah) izvajati v vzgojno – izobraževalnih in drugih inštitucijah.

Skozi implementacijo šolskega kurikula z vsebinami trajnostnega razvoja smo razvili model odprtega vseživljenjskega učnega okolja, kjer smo pridobili učitelji in ostali strokovni delavci nova znanja in izkušnje, ki jih lahko v obliki delavnic, izobraževanj in usposabljanj prenesemo v širši šolski prostor in družbeno okolje.

Zapisala Vida Klun, univ. dipl. psih.